

2010 a fost adoptată Directiva 63/2010/UE, privind folosirea animalelor în proceduri experimentale. Directiva, care a fost implementată în statele membre ale Uniunii Europene până în anul 2014, are un profund caracter etic, ce vizează în principal protecția și bunăstarea animalelor. Astfel, toate procedurile care se realizează asupra animalelor, trebuie să se realizeze în baza unor proiecte avizate de Comisia de etică, formate din specialiști în domeniu. De asemenea, o serie de elemente, cum ar fi rezumatele cu caracter non-tehnic ale acestor proceduri, trebuie notificate Comisiei Europene anual și mai nou, chiar semestrial. Un alt element ce trebuie notificat, se referă la evaluarea retrospectivă a acestor proiecte, evaluare ce este utilă atât inițiatorilor proiectului, dar și celor care în viitor ar dori să realizeze un proiect asemănător, dublarea nejustificată a proiectului, fiind interzisă de Directivă. Cu toate acestea, realitatea ultimilor ani, ne arată că țări precum Lituania, Bulgaria și Malta, nu au publicat rezumatele cu caracter non-tehnic, iar referitor la evaluarea retrospectivă, ea a fost raportată numai de Belgia, cu toate că ea trebuie obligatoriu realizată în cazul folosirii primatelor non-umane și a procedurilor încadrate ca “severe”, în ceea ce privește gradul de severitate al procedurii.

Rezultatele implementării Directivei în statele membre au condus la reducerea la aproape jumătate a numărului animalelor folosite în experimente, dar acest număr va scădea în continuare, prin presiunea opiniei publice din statele membre. Astfel, Comisia Europeană va trebui ca până în anul 2026 să găsească metode alternative la testarea substanțelor chimice pe animale.

VULNERABILITATEA LA VÂRSTNICII INSTITUȚIONALIZAȚI

Ana Popescu, asist. univ., cercet. științific, Laboratorul științific de gerontologie, USMF „Nicolae Testemițanu”

ana.popescu@usmf.md

Gabriela Șoric, dr. în șt. med., conf. univ., cercet. științific coordonator, Laboratorul științific de gerontologie, USMF „Nicolae Testemițanu”

gabriela.soric@usmf.md

Vitalie Ojovanu, dr. hab. în filos., conf. univ., șef catedră, Catedra de filosofie și bioetică, USMF „Nicolae Testemițanu”

Ion Banari, dr. în filos., conf. univ., Catedra de filosofie și bioetică, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R. Moldova

VULNERABILITY IN THE INSTITUTIONALIZED ELDERLY

The human aging process is complex and multifactorial, being accompanied by a decrease in functional and cognitive capacities. The world's population is in a continuous aging process, the percentage increase of the elderly population represents a demographic phenomenon common to all countries. In geriatrics, the term „vulnerability” or „pre-fragility” implies a multidimensional aspect, among which, multimorbidity, functional incapacity, cognitive and socio-economic problems, which affect the quality of life of the elderly population, leading to a physical, cognitive and sensory decline, with the decrease of autonomy and the installation of dependence. Of particular importance is the assessment of the prevalence and particularities of vulnerability in the institutionalized elderly in the context of frailty in order to identify informational indices of value. According to the data obtained, the most common geriatric syndromes detected in the elderly included in the study are the algic and falling syndrome, which implies a decrease in functionality and a negative prognosis.

Introducere. Procesul de îmbătrânire umană este complex și multifactorial, fiind însoțit de diminuarea capacităților funcționale și cognitive. Populația lumii este într-un proces continuu de îmbătrânire, creșterea procentuală a populației vârstnice reprezintă un fenomen demografic comun tuturor țărilor. La începutul anului 2022, circa 771 milioane de persoane la nivel mondial aveau vârsta de 65 ani și peste. Vârstnicii reprezintă un grup heterogen din punct de vedere social, demografic și economic. Modificări apar în toate organele și sistemele de organe, iar evaluarea vârstnicului necesită o interpretare multidimensională. Aceasta categorie de persoane este cea mai vulnerabilă pe fundalul modificărilor determinate de vârstă. În geriatrie termenul „vulnerabilitate” sau “pre-fragilitate” implică un aspect multidimensional, printre care, multimorbiditatea, incapacitatea funcțională, problemele cognitive și socio-economice, care afectează calitatea vieții populației vârstnice, ducând la un declin fizic, cognitiv și senzorial, cu scăderea autonomiei și instalarea dependenței.

Scopul. Evaluarea prevalenței și particularităților vulnerabilității la vârstnicii instituționalizați în contextul fragilității pentru identificarea indicilor informaționali de valoare.

Material și metode. Studiul descriptiv a inclus 530 vârstnici instituționalizați ($72,76 \pm 0,25$ ani) pe măsura internării în secția specializată de geriatrie a IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății în perioada ianuarie 2019-iunie 2023. Vulnerabilitatea a fost apreciată conform Criteriilor screening a fragilității Fried, vulnerabilitatea VES-13, conform evaluării geriatrice complexe (EGC) - Katz, Lawton, Tinetti, MMSE, Hamilton, precum și alte scoruri - SPPB, Groningen, statutul nutrițional MNA. Datele obținute au fost prelucrate în pachetul soft STATISTICA 7,0.

Rezultate. Din cei 530 de vârstnici implicați în studiu conform criteriilor screening Fried -vârstnici robusti – 121(22,83%), pre-fragili(vulnerabili) – 153(28,86%), fragili 256(48,30%). Vârstnicii pre-fragili(vulnerabili) au prezentat valoarea medie a scorului VES-13- $5,44 \pm 0,31$; conform EGC: autonomia – scorul Katz($11,30 \pm 0,08$), Lawton($13,92 \pm 0,19$), mersul și echilibrul Tinetti($22,28 \pm 0,34$), statutul cognitiv MMSE($25,58 \pm 0,26$), depresia Hamilton($5,85 \pm 0,27$), statutul nutrițional MNA($24,51 \pm 0,22$), performanța fizică SPPB($9,02 \pm 0,20$), Groningen($5,86 \pm 0,20$). Evaluarea sindroamelor mari geriatrice a relevat ponderea acestora în grupul vârstnicilor din studiu conform evaluării geriatrice standartizate; cea mai mare pondere a avut-o sindromul algic – 94,11% cazuri, cu valoarea medie a scorului Scalei Vizuale Numerice (SVN) - $5,54 \pm 0,08$ puncte, următorul a fost sindromul de cădere - 46,40%, din care s-a soldat cu consecințe traumatice la 15,68% cazuri, printre altele, au fost prezente sindromul de constipație – 50,32%, iatrogenic - 41,17%, incontinență urinară – 78%, deshidratare – 32,67% și sindromul depresiv a fost diagnosticat la 47,71% cazuri.

Evaluând statutul senzorial al pacienților a fost stabilită ponderea hipocuziei de 33,98% și a scăderii acuității vizuale de 80,39% vârstnici din studiul dat.

Scorul VES-13 a avut corelații cu Scorurile Lawton($R_r = -0,47$; $p < 0,05$), Tinetti($R_r = -0,52$; $p < 0,05$), SARC-F($R_r = 0,57$; $p < 0,05$) și SPBB($R_r = -0,61$; $p < 0,05$).

Concluzie. Rezultatele studiului relevă statutul fizic și emoțional cele mai afectate pe fundal de vulnerabilitate, ceea ce reprezintă un risc foarte crescut de deteriorare a stării de sănătate pe parcursul procesului de îmbătrânire. Conform datelor obținute cele mai frecvente sindroame geriatrice depistate la vârstnicii incluși în studiu sunt sindromul algic și de cădere, ceea ce implică scăderea funcționalității și un prognostic negativ.